EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

KODANIKE VABADUSTE, JUSTIITS- JA SISEASJADE KOMISJON

Brüssel, 10. juuli 2004
LIBE/6/22575
Rev4

VABADUSEL, TURVALISUSEL JA ÕIGUSEL RAJANEVA ALA POLIITIKA EEST VASTUTAVA VOLINIKUKANDIDAADI KUULAMISE KÜSIMUSTIK

***(NB! Põhimõtteliselt** on volinikukandidaat kohustatud üle võtma käesoleva aasta juunis Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Ülemkogule juba esitatud juhised Tampere II (KOM(2004)401 –SEK(2004)680 et SEK(2004)693) kohta. Ta peab siiski Euroopa Parlamenti teavitama punktidest, mida ta ei kavatse üle võtta või mida ta kavatseb muuta, andes teada ka otsuse põhjused.*

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise esimene faas lõppes käesoleva aasta 1. mail. Tuleb taastada 1999. aasta oktoobris toimunud Tampere Ülemkogu lõppjäreldustes ettenähtud koherentsus ja tasakaal vabaduse, turvalisuse ja õiguse erinevate nõuete vahel. Seda saaks eelkõige teha põhiseaduse lepingu projekti kohta saavutatud kokkuleppe valguses, millega kõrvaldati poliitiliste eesmärkide ebaselgus ja mis tugevdab ning lihtsustab põhiseaduslikku raamistikku, millele võiks luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala, tegutsedes a) demokraatia põhimõttega ja b) põhiõigustega rohkem arvestades ning c) tõhusamalt.

Ulatuslikum arvestamine demokraatia põhimõttega: kurb on nentida, et valdkonnas, mis teistest enam puudutab kodanike huve ja põhiõigusi sama palju kui riikide tundlikke poliitikaid, võetakse otsuseid ikka veel vastu menetlustega, mis täies ulatuses ei arvesta demokraatia põhimõttega ([1]), millele Euroopa Liit rajaneb (Euroopa Liidu lepingu artikkel 6 lõige 1, Euroopa põhiseaduse lepingu aluseks oleva projekti kinnitatud versiooni (Cost) artikkel I, punkt 46). Tänu põhiseaduse lepingule peaks kahe aasta pärast kaasotsustamismenetlusest saama tavamenetlus, kuid on selge, et juba praegu tuleb võtta meetmeid hetkel kehtivate lepingute ja korduvalt võetud poliitiliste kohustuste alusel.

Kas volinikukandidaat kohustub selles perspektiivis, kokkuleppel teiste kolleegiumi liikmetega, kasutama kõiki praegu olemasolevaid, lepingutele põhinevaid võimalusi, et tugevdada demokraatliku esindatuse põhimõtet Euroopa Liidu institutsioonides ja eelkõige

[1] Kaasotsustamismenetlus Euroopa Parlamendiga on ikka veel erand; kui on ette nähtud nõuandemenetlus, ei kaasne sellega ammendavat teavet ja enamasti on see seotud väga pikkade tähtaegadega; tagasilükkamise korral ei tee nõukogu sellest ühtegi järeldust; Euroopa Parlamendiga ei konsulteerita rahvusvaheliste lepingute puhul ja parlamenti isegi ei teavitata "ühisseisukohtade" vastuvõtmisest rahvusvahelisel tasandil.

1. kutsuma nõukogu üles hiljemalt käesoleva aasta 5. novembriks otsust vastu võtma, mis ta oleks pidanud vastu võtma juba 1. mail ülemineku kohta kaasotsustamismenetlusele EÜ asutamislepingu IV jaotises toodud meetmete, eelkõige sisserändemeetmete puhul (EÜ asutamislepingu artikkel 67 ja Nice'i lepingule lisatud 5. deklaratsioon)?

2. andma Euroopa Parlamendile tõelist õigustloova akti algatuse taotlemise õigust, eriti kui kavandatav õigusakt puudutab kaasotsustamismenetluse valdkonda kuuluvat teemat (Cost III lõige 234, mis asendab EÜ asutamislepingu artiklit 192)?

3. arvestama Euroopa Parlamendi tagasilükkavate otsustega nii tavaliste õigusloomega seotud ettepanekute kui Euroopa Komisjoni "komitoloogia" menetluse käigus vastu võetud ettepanekute kohta, muutes juba praegu nõukogu otsuse 468/99 sisu (nagu ettenähtud põhiseaduse lepingu projekti artikli I punkt 35 lõikega 2)?

4. tegema nõukogule ettepaneku kõigi rahvusvaheliste lepingute sõlmimiste või kolmandast sambast tulenevate "ühisseisukohtade" vastuvõtmise puhul kehtestada vähemalt süstemaatiline konsulteerimine Euroopa Parlamendiga, arvestades asjaoluga, et selliste tekstide puhul puudub parlamentaarne kontroll isegi riiklikul tasandil?

5. muutma määrust 1049/01 a) tagamaks õigusloomega seotud arutelude läbipaistvus nõukogus (nagu ettenähtud põhiseadusliku lepingu projekti artiklites I, punkt 23, lõige 5, I, punkt 45, lõige 3, I, punkt 49, lõige 2 ja II, punkt 42) ning b) tagamaks parlamendi juurdepääsu ja/või kontrolli vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga tegelevate institutsioonide poolt käsitletava salastatud teabe üle (nagu riiklikul tasandil on tavaks riikide parlamentide ja valitsuste vahel)?

6. andma parlamendi komisjonile ammendavat teavet ja süstemaatiliselt võtma seisukohta liikmesriikide seaduseelnõude või Euroopa Liidu poolt võetud meetmete rakendamise kohta?

7. andma iga-aastase vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arutelu ajal Euroopa Parlamendile ning riikide parlamentidele detailsemat teavet selle rakendamisel avastatud probleemide kohta, tuues välja riiklikud seisukohad ja reservatsioonid ning mõeldavad lahendused probleemidele?

Ulatuslikum arvestamine põhiõigustega: eriti kui Euroopa Liit võtab meetmeid, mis aitavad kaasa Euroopa avaliku korra kehtestamisel, mille raames kõik Euroopa kodanikud ja isikud, olenemata liikmesriigi õigussüsteemist, peavad olema võrdsed seaduste ees ning kõrgetasemeliselt kaitstud mistahes Euroopa Liidu paigas. Kui Amsterdami lepingu sõlmimise hetkeni oli põhiõiguste kaitsmine ennekõike Euroopa Liidu poliitika "väline" kohustus (mille järgimist kontrollisid Euroopa kohtunikud), muutus see peale lepingu sõlmimist – ja veelgi enam põhiseaduse lepinguga – õiguslooja esieesmärgiks ning kriteeriumiks varasemate õigusaktide ümbertöötamisel uute koostamise käigus.[1]

[1] Läbipaistvuse, võrdsete võimaluste, eraelu kaitsmise, pluralismi ning diskriminatsioonivastaste ja kodakondsusest tulenevate õiguste tugevdamise meetmete edendamine muutub iseseisvaks eesmärgiks traditsioonilise siseturu, meediakonkurentsi, andmete ringluse jne edendamise kõrval.

Milliseid meetmeid kavatseb volinikukandidaat võtta, et tugevdada seda nõuet, mis ainsana suudab Euroopa ülesehitamisel tagada vastastikust usaldust liikmesriikide ja kodanike vahel? Eriti sooviks teada, kas ta kavatseb

8. tulevase Euroopa Põhiõiguste Agentuuri vahendusel edendada tõhusamat põhiõiguste tagamist ning tagada vajalikud ressursid ja vahendid, mis soodustaksid alalist arutelu ning infovahetust riikide ja Euroopa õigusloojate vahel ning samuti Euroopa kohtute ja liikmesriikide konstitutsioonikohtute vahel, võimaldamaks kogemuste ja praktika jagamist ning põhiõiguste normide kindlaksmääramist Euroopa Liidu tasandil?

9. artikli 13 alusel tugevdada Euroopa Liidu diskrimineerimisvastaseid ja vähemuste kaitse meetmeid ning luua läbipaistev abistamissüsteem kodanikele ning dialoogisüsteem liikmesriikidega, eelkõige asutamislepingutega antud õiguste kaitsmise puhul?

10. arendada, vajadusel Euroopa kvootide kehtestamise teel, seaduslikku sisserännet, tagades samas sisserännanute integratsiooni, nagu seda näeb ette uus, põhiseaduse lepinguga kehtestatud õiguslik alus (artikkel III, punkt 168, lõige 4)?

11. edendada vastavate algatustega nii tsiviilõiguse (mitte ainult piiriüleste juhtumite puhul) kui kriminaalõiguse paremat kvaliteeti Euroopas, eelkõige kehtestades süüdistatavate minimaalsete õigused, et saaks ületada liikmesriikide vastuseisu Euroopa arreteerimisorderi ja teiste vastastikust tunnustamist puudutavate meetmete rakendamisele?

12. edendada eraelu ja isikuandmete kõrgeid kaitsenorme kõikides Euroopa Liidu valdkondades, vaadates uuesti läbi eraisikutelt isikuandmete süstemaatilise ja ebaproportsionaalse kogumise põhimõtet (nagu on öeldud Euroopa Parlamendi 31. märtsi 2004 aasta resolutsioonis)?

13. esitada võimalikult kiiresti raamotsuse ettepanek, mis määraks kindlaks andmekaitse normid kolmanda samba jaoks ning mis kehtestaks Euroopa ametivõimuna riiklikest ametitest koosneva komisjoni (mis ühenduse tasemel kutsutakse kokku rühmas, mis on ettenähtud direktiivi 95/46 artiklis 29)?

Tõhusam tegevus: nüüdsest on isegi Euroopa Ülemkogus selge, et on peaaegu võimatu otsuseid vastu võtta. Kui otsuste vastuvõtmine veel õnnestub, siis on nende rakendamine ikkagi peaaegu võimatu, mis tihti muudab Euroopa Liidu vastuse pigem virtuaalseks kui tegelikuks.

Kuna on selge, et võrreldes ühenduse tavapäraste poliitikavaldkondadega tuleb julgeolekupoliitika valdkonnas tugevdada ka liikmesriikide enda vastutust, sest iga liikmesriik peab arvestama ka teiste liikmesriikide nõuetega, milliseid meetmeid kavatseb volinikukandidaat võtta, et:

14. tugevdada operatiivkoostööd liikmesriikide vahel, samas määrates kindlaks ühised näitajad ning määratledes ühised efektiivsusnormid, mida liikmesriikide ametid jälgima peavad, et kaitstuse tase (näiteks piiridel) oleks kõrge nii ennetustegevuse puhul kui ka võitluse puhul organiseeritud kuritegevuse ja terrorismiga?

15. kiiremas korras luua õiguslik alus ning tõhus Euroopa Parlamendi teavitamine/osavõtt, eriti julgeoleku valdkonnas tehtavate miljonitesse eurodesse ulatuva dotatsiooniga uurimisprojektide määratlemisel (Struktuurireformide Tegevuskava SRAP-2004)?

16. riiklike julgeolekuplaanide alusel välja töötada Euroopa julgeolekuplaan, kusjuures selle otsene mõju institutsioonidele ja agentuuridele (Europol, Eurojust ning tulevane Euroopa prokuratuur) ei tohi olla suurem kui vältimatult vajalik.

17. luua kommunikatsiooni ja infovahetuse võrgustik julgeoleku eesmärkidel (näiteks Euroopa karistusregister), tehes kindlaks, et luureteenistuste vahelise koostöö puhul areneks koostöö nii Euroopa Parlamendi, riikide parlamentide kui Euroopa kohtunike demokraatliku kontrolli all?

18. tagada, et vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ülesehitamist ei mõjutaks mõnede liikmesriikide eriolukorrad, et Schengeni normid (mis praegu kehtivad 22-s liikmesriigis) kehtiksid Euroopa Liidu üldreeglitena ja teiselt poolt, et saaks arendada tõhustatud koostööd, kui liikmesriigid takistavad põhiõiguste kõrgemat kaitset tagavate meetmete vastuvõtmist?

19. tagada ühelt poolt, et 2007-2013 finantsperspektiivide läbivaatamisel eraldi pealkirja "kodakondsus, vabadus, turvalisus ja õigus" all vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevale alale eraldatud eelarvevahendid võimaldaksid saavutada tulevase Tampere II programmi raames kindlaks määratud poliitilisi eesmärke, ja teiselt poolt, et mainitud vahendite haldamine oleks tõhus ja läbipaistev?